

**Consolatio Desperantium, Seu Conciones De Magna Dei
erga Peccatores serio poenitentes, comitate**

Bosquier, Philippe

Coloniae, 1617

- I. Qvod Iesus Christus Eam Misericordiam, quæ dicit proximo dimittenda esse peccata, velit nobis esse quam commendatissimam.
-

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56142](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56142)

homines inclinavit, & in omnem omnino partem conuerterit: *Misericordia motus est*: Qui ergo de Iesu Christo desperat, neque ipsum, neque eius bonitatem satis perspectam habet. Amen.

CONCIO DECIMA.

Græca. Thema. Καὶ ἐσπλαγχνίσθη.

Vulgata. Et misericordia motus est.

Syriaca. Et misertus est eius.

Factâ breui repetitione Concionis præcedentis, ut mos meus est, talis fuit propositio.

- I. Quod Iesus Christus eam misericordiam, qua dicit proximo dimittenda esse peccata, uoluit nobis esse quam commendatissimam.
- II. Quod, quo sunt creature generosiores, eo frequentius accidunt, mansuetiores sunt, & misericordiam propensiores. Quod naturæ instinctu omnes ad misericordiâ cupiditatem ducamur.

I.
QUOD IESVS CHRISTVS EAM MISERICORDIAM, qua dicit proximo dimittenda esse peccata, uoluit nobis esse quam commendatissimam.

Omibus, ut mea fert opinio, notum est. & conspicuum (animæ dilectissimæ) misericordiam duo importare; aut, ut planius loquar, esse misericordiæ species, quarum una dicit remittenda esse, quæ in nos admittæ sunt, peccata: altera

proximi miseriæ condolendum esse, eiq; urgente necessitate succurrendum.

Vtramque impensè exhibuit filio suo prodigo bonus ille paterfamilias. De posteriori sic textus Evangelicus: *Cum autem adhuc longè esset, vidit illum pater, & misericordia motus est, & accurrens, &c.* Simulatq; oculos suos in filium suum pannosum, ærumnis & pauperie deformatum cõiecerat clementissimus ille pater, commota sunt viscera eius, cor eius misericordia læcinatum est, obuiam illi processit, induit illum, *dedit calceamenta in pedes eius*, esca potuq; refecit. Vt deinceps annuentibus superis, intelligetis luculentius De priori: *Osculatus est eum*, suam in gratiam recepit, eius patrocinium contra fratrem senioreni tumultuantè & indignantem, quod tam benignè perditionis ille filius à patre exciperetur, suscepit.

Cæterum hæc præclara misericordiæ huius patris erga filium suum prodigum; & Iesu Christi erga Publicanum; atque erga omnes, qui vera penitentiæ ducuntur, exempla; non solum idèd à Christo, aut à nobis proponuntur, vt Dei infinitam agnoscamus bonitatem, & agnoscentes ampliori fiducia in ipsam animemur; sed etiam vt ad eorum persequenda vestigia incitemur. Vnde non abs re me facturum duxi, si horam misericordiæ illi exponendæ, quæ remittenda esse peccata, contra nos commissâ suadet & cohortatur, impendam: Quippè vtilissima est hæc tractatio, & maximiè hoc turbulentiſſimo & tumultuosissimo tempore, quo concordia, beneuolentia, animorum coniunctio apud Christianos in exilium pulsa esse videtur. Tot bellorum tempestates experti sumus, & adhuc experimur; tot lites & rixas, querelas, contentiones, tot duella in dies singulos, non sine magno animi nostri morore, inaudimus, vt vehementer metuamus ne tandem in bella publica, ac exitiosa erumpant: vel ad minus ne coniurationem sanctam, & confederationem contra Turcam Christiani nominis hostem præpediant. Omnibus, ille struit insidias hæretico æquè, ac catholi-

co; Gallo æquè, ac Burgundo, &c. Quos omnes paulatim, ordinatè, & gradatim molitur suo tyrannico subijcere imperio.

Tros Tyrisijs, mihi nullo discrimine agetur.

Hoc dicit in intimis sui cordis visceribus valentissimus ille Tyrannus, quamvis aliud exterius ostendet, quamvis cum Rege aliquo, aut republica foedus ineat, & contractet; quippè hoc in eum finem facit, ut regnum alterius, aut aliam republicam inuadat, opprimat, ac suæ potestatis faciat. Ostendamus igitur ut Christus hanc misericordiæ speciem nobis commendat; Deinde, ut quo quis est generosior, ad eam sit propensior. Ad hæc doceamus, si id temporis angustia permittat, ut is iram supremi Iudicis sibi thesaurizet, qui offensam proximo remittere abiecit & recusat.

Quod ad primum punctum attinet, quid quæso in toto Euangelij contextu reperitur, ad quod sapius & verbo & factò nos prouocet magister ille cælestis, quam ad hanc misericordiæ virtutem excellentissimam? *Estote misericordes, ait, sicut & pater vester misericors est.* Et alio in loco: *Benefacite his qui oderunt vos.* Immo virtutem hanc præfert sacrificio: *miserentiam volo non sacrificium.* Quasi dicat, malim peccata in vos admissa remittatis, quam mihi sacrificium offeratis, qualecumque illud sit: etiam ipsum augustissimum missæ sacrificium, nimirum si illud ex parte offerentis spectes, siue offerens sacerdos sit, siue Laicus. Et hoc rationi consonum esse videtur: nam quid aliud in sacrificijs immolatur quam alienum, quam carnes animalium? Et quid aliud hoc est quam *ex alieno torio*, ut protritissimo celebratur adagiolo, *laxa leua excindere*? Et in missa sancta quid offerimus quam alienum? quid aliud a nobis offertur quam es minutu, quâ parû panis & vini in altari ad cõsecrandû? Et quid ibi patimur? At dum proximo peccata indulgemus, propriâ immolamus, & sacrificamus voluntatem, & dum appetitum vindictæ inordinatû coercemus, & præscindimus, torquemus nos ipsos & excruciamur.

Luc. 6.

Matth. 5.

Qui Christi sunt carnem suam crucifixerunt cum vitiis & concupiscentiis. Nos ipsos ea voluptate priuamus, quæ comes solet esse vindictæ. Cor nostrum tanquam in cruce suspensum tenemus, tanquam duabus molis pressum & coarctatum; vel certè tanquam sanguine, qui in tanto furore illud circumuallat suffocatum. Sed hoc opus hic labor est. Herculanas vires hoc desiderat. Difficilius quam vnam Montium ciuitatem, aut Ostendam: quam Mediolanense propugnaculum, vel Antuerpiense expugnare. Difficilius quam Leones & vrsos viribus corporeis superare & expugnare, vt quòdam Dauid adhuc pastor paruulus, eos dum arietem de medio gregis tollerent, attestante scriptura suffocauit, contrucidauitque.

Fortior est qui se quam qui fortissima vincit

* Mania, nec virtus alius ire potest. (non sibi.

Si animus hominem perpulit, actum est, animo seruibit

Si ipse animum perpulit, dum viuuit, victor victorum eluset, ait Comicus.

* alius omnia est forte melius.

Pub. Mim. Iracundiam qui vincit, hostem superat maximum.

Idem: Bis vincit, qui se vincit in victoria.

Prou 16. Melior est patiens viro forti: & qui dominatur animo suo, expugnat ore urbium.

Patiens, sapiens.

Nobile vincendi genus est ignoscere victo.

Hoc Cicero tanquam omniū Iulij Cæsaris virtutum cõplementum cõmemorat Quippè, mea quidè sententia, maximè heroica est virtus hæc, & in summo virtutū apice constituta, supra quam non datur ultra, quam qui assecutus fuerit, non est quod illud Caroli Quinti: plus ultra, vsurpare queat Quid etenim huic virtuti deest: Hæc extremum est potentia. Immo in eâ abripior opinionè, vt existimem virtutè hanc inter cæteras oēs principem obtinere locum, nec hominem hac nobiliore, illustriorem, vel heroicam magis sibi posse comparare. S. Greg. Nazianzenus in sua de funere patris oratione non veretur dicere Sanctam Stephanum plus meriti & gloriæ

Cæsar. orat. pro M. Marcello.

Greg. Naz. orat. 28.

orando pro tortoribus suis, & se lapidantibus à Domino Deo adeptum esse, quam pro Deo mortem optendo, sed loquentem audiamus: *Stephanus cum lapidibus obrueretur, pro lapidantibus preces fundebat, et Christi discipulum decebat, cuius causa cruciatus quoque ipse praclarior illi erat, quam mors ipsa, quippè qui Christo leuitatis patientiaque fructum offerret.*

Et dubitatio mihi est, si in acerbissima Iesu Christi passione quicquam illustrius fuerit, meritotum magis, aut Deo Patri acceptabilius hac admirabili misericordia, qua erga proprios suos carnifices, à quibus cruci affigebatur, & dum in cruce penderet, extremis tormentis discruciatas, subsannabatur, usum esse diuinum testatur eloquium. Sanè non fulmine eos quo digni erant, percussit, non aperto terræ hiatus absorpsit, sed ijs hæc omnia indulsit, patremque ipsidem ignosceret rogauit, cuius iam fortassis brachia eleuata, ac fulmen, quo eos perderet, videbat preparatum. Et quod maiorem meretur admirationem, immanissimorum illorum hominum scelera excusauit, eos per ignorantiam peccasse affirmans, *ne sciat quid faciunt.*

Et quamuis minus prudentibus hæc Christi excusatio non nihil à vero videri possit seiuncta, & dici quod plus nimio eorum tegat peccata, est tamen ab omni mendacij suspicionem prorsus aliena. Quippè impossibile est, ut vel hic, vel alibi prima ipsa veritas possit, quod veritati aduersetur, proloqui: cum enim Deus sit, mendacium in ore eius non potest inueniri: mendacium siquidè, etià ipso Platone attestante, infirmitatis argumentum est, quæ in Deum cadere nullatenus potest. Ad hæc quis tam infusus dixerit, quod Christus patrem mendacio fallere voluerit, quem non posse decipi in confesso est: *frustra iacitur rete anteculos pennatorum.*

Seni verba dare difficile est.

Terent. in Andria.

Quod ergò Christus, qui est æterna, & increata sapientia, patri voluerit imponere, fucumque facere, nemo

nemo sani cerebri existimauerit. Illud sanè extrà omnem est controuersiam, multos illorum crassa peccasse ignorantia, maiores & sapientiores affectata.

Tanti (animæ dilectissimæ) Dominus Deus noster hanc facit misericordiam, vt nobis se peccata nostra remissurum promittat, si & ea proximo dimiserimus. *Dimittite & dimittimini.*

Beati misericordes quoniam ipsi misericordiam consequentur. *Relinque, ait sapiens, proximo tuo nocentem: Et tunc deprecanti tibi peccata soluentur.* E contrariò bonus & misericors Deus se non nobis condonaturum peccata, immò indulgètiã datam se reuocaturum, & ea peccata quæ in libro suo iam deleta erant, in computum adducturum asseuerat, si non proximis nostris pepercerimus.

Quod pulchrè ostenditur in præclara parabola illius, qui debebat Regi decem millia talenta, quæ ingens summa est, & propemodum inæstimabilis, & quam ei Rex ad primam instantiam dimiserat: *miserus autem Dominus illius dimisit eum, & debitum dimisit ei.* At ingratus ille conseruo suo solum centum denarios remittere nolebat: *sed tenens suffocabat eum dicens: Redde quod debes. Et proci dens conseruus eius, eum rogabat dicens: Patientiam habe in me, & omnia reddam tibi.* Ille autem noluit, sed abiit, & misit eum in carcerem, donec redderet debitum. Quod cum intellexisset Rex, tunc vocauit illum & ait illi: *serue nequam omne debitum dimisi tibi, quia rogasti me, Nonne ergo oportuit & te misereri conseruis tui sicut & ego misertus sum?* sic remissionis schedula rupra fuit & lacerata, omne debitum iterum ad supputationem reuocatum, & tradidit eum Rex tortoribus, quoadusque redderet uniuersum debitum. Commemorata hac parabola epilogus additur notabilis: *Sic & pater meus cælestis faciet uobis, si non remiseritis unusquisq; fratri suo de cordibus uestris.* Nec enim ore sufficit remittere, aut manus osculo, vel alio palliatæ assentationis poppysmare, sicut faciunt qui aliud fronte simulant, aliud in pectore firmant, sed

corde

corde remittendum est, candida & sine labe simplicitate. *Iudicium sine misericordia ei, qui non fecerit misericordiam. Qui vindicari vult à Domino inueniet vindictam, & peccat à illius seruans seruabit.*

Quid? quod etiam præcipit Deus vt indulgentiã petamus prout eam alius indulgemus? si sæpè, petamus etiam sæpè, si promptè & citò, etiam promptè & citò eam efflagitemus; si enormium peccatorum, iniuriarum aut contumeliarum, idem faciamus, hæc enim omnia hoc verbo (*sicut*) comprehenduntur.

Matth. 6. Dimitte nobis debita nostra, sicut & nos dimittimus debitoribus nostris. Eadem mensura, qua debitores nostros mensi fuerimus remetietur nobis. Secundum vasis angustiam, vel amplitudinem; secundum vlnæ breuitatem, aut longitudinem quam Deo adferemus, sigillo proximi nostri contenti aut non contenti confirmatam, ab ipso Domino Deo mitius tractabimur, aut acerbius.

Adhuc a nobis exigit diuina illa bonitas, vt & sæpè, & sine numero dimittamus iniurias in nos a proximo comiectas, *toties quoties*; & non dicamus: semper idem recurrit, semper idem statuendum, finis nullus: *facilitas venia inuentium perit delinquendi.* *Isaiæ cap. vigesimo sexto. Miserrimus impio, & non discet iustitiam: veterem seruanda iniuriam, inuitas nouam.*

Isaiæ 26. Cum feceris iudiciatua in terra, iniustitiam discent habitatores orbis. Hoc, dico, non vult Dominus Deus, sed vt semper condonemus. Hæc siquidem est resolutio, hæc doctrina beato Petro, hominũ animi magnitudine præstanti, data & impartita, præter eam quam omnibus communicauerat dicens: *Si septies in die in te peccauerit frater tuus, & septies in die conuersus fuerit ad te dicens: pœnitet me, dimitte illi.*

Resolutio autem tunc Petro facta est, cum accedens Petrus ad Iesum dixit: *Domine quoties peccabit in me frater meus, & dimittam ei? Vsq̃ue sapient memor*

memor fortassis Petrus erat illius septies, cuius apud Lucam fit mentio. Huic quaestioni absolute & resolutorie Christus hunc in modum respondit: *Non dico tibi usque septies, sed usque septuagies septies.*

Luc. 17.

Hoc est, ut adnotant Sanctus Hieronymus & Theophylactus quadringentes nonagies. Nec solum septuagies septies peccanti fratri dimitendum est, ut sonare videtur latina versio, quam sequitur Sanctus Augustinus & Origenes, nam per numerum hunc determinatum, numerus indeterminatus intelligendus est, ut sciamus toties esse fratri peccatum remittendum, quoties in nos peccat. Huic expositioni post Sanctum Hieronymum adheret Sanctus Anselmus, sic enim ait: *Us videlicet peccanti toties dimittere precipitur in die, quoties ille in die peccare non posset: per hunc numerum omnem transgressionem intelligens. Praecipit ergo dimittere septuagies septies, id est universam transgressionem.*

Orig. and eius interpres in calce hom. 6.

D. Anselm. in cap. 1. Matt.

D. Augustinus de verbis Domini ser. 15. q. d. quoties peccauerit, ignosce.

Diuus Hieronymus: *Toties dimitte, quoties peccare potest.*

Diuus Chrysoft. *Non numero conclusit remissionem, sed quod continue, & semper est significat.* Ioannes Hesselius in 18 Matth. *Quasi dicat semper fratri dimitte si volo.*

Def. Erasmus. *parag in hunc locum: Non dico, inquit, ignoscendum usque ad offensam septimam, sed usque ad septuagesies septimam: indicans nullum esse prescribendum numerum ignorantia Christiana: sed quotiescunque respuerit qui peccauit, toties ex animo condonandum esse culpam: penitus eximens ex animo Christiano omnem ulciscendi libidinem.*

Idem annot. ad hunc locum: *Ingentem numerum posuit pro infinito.*

Sebastia. Muanterus annot. ad hunc locum: *sensus est.*

est quotiescumque poenit et fratrem peccati, debemus & nos ei condonare.

Paulus Palatinus hic: *Septuagies septies, id est infinities.*

Franciscus Varablus vertit: *Non dico tibi usq; ad septies, sed usq; ad septuagies septenas (vices.)*

Et in annotat. 13. addit: *id est remittes quadringentes nonagies, infinitas remissiones indicat, quasi dicas latius sexcenties.*

Et hoc vult Dominus Deus, quia nihil consentius est legi naturæ, quæ vult ut id faciamus alteri, quod nobis in simili casu fieri optaremus. Sed quotusquisque est qui proximum non lædat; & Deum ipsum sæpius & acerbius ob infinitam eius maiestatem non offendat? Ecquis mortalium est, qui non percipiet, ut homines, ut Deus ipse ea quæ admittit, diffimulet, ac omne ultionis consilium seponat & abiciat? hoc fac igitur, ait Dominus Deus, omni fratri peccanti in te. *Alter alterius onera portate.*

Hoc etiam vult Dominus Deus quod iuri humano consentaneum sit, quod prohibet ne idem in propria causa pars sit & iudex, quod tamen fit dum iniurias nobis illatas ipsimet vlciscimur & persequimur.

Hoc vult & præcipit Dominus propter duo attributa sibi propria & peculiaria, quæ sunt honor & iustitia, creaturæque incommunicabilia. Quis de de priori sic per Prophetam: *Honorem meum alteri non dabo*, Deum locutum, nesciat? Et per Moysen de posteriori: *mea est ultio & ego retribuam?* Et per S. Paulum: *mibi vindicta, ego retribuam?* Inter tot tam excellentes & præstantes proprietates, quas supremus ille parens suis communicat creaturis, hæcæ duas sibi reseruat, quorum una ab altera dependet. Princeps laudis audus, colit iustitiam eamq; exercet, Qui iustitiã non sectatur, virtutis præmiũ nõ fert, non allequitur eximios honores. Immo dignitas regia sine iustitiã stare nõ potest, ac se tueri, sicut prædonũ aut grassatorum societas, nisi consistat alicuius iustitiæ specie, dissipetur diuellaturque necesse est. *Iustitia & c.*

Isa. 4.

Deut. 32.

Rom. 12.

Psal. 96.

Indicium correctio sedis eius.

Si igitur non vis vt Deus iniuriarum aut contumeliarum acceptatum vltor sit & vindex, sed ipse eas persequeris, Dei honorem tollis & gloriam, cōuenientissimus quippe modus, quo Deus suum adaugeat honorem & gloriam, est iustitiam exercere. Ideo Deus est, ideo pater est, ideo Dominus & princeps est vniuersi: *Diuum pater & hominum Rex*, vt benefactis honores & præmia, malefactis ignominias & supplicia decernat, studia bonorum excitet, malorum improbitatem coerceat. Et, vnicuique quod suum est reddat. *Rex Iuppiter omnibus idem.*

Et tu, ô miser homuncio, audes Dei officium vsurpare, audes *in alienam messem*, vt in prouerbio est, *facem immittere*? Vis illum præuenire: vis pro ratione sit manus, aut gladius? Vis simul & actor & iudex esse? Dic quæso quid de hac in Deum iniuria censese Deum ipsum, quantum in te est, suo iure priuas, tribunali suo & iustitiæ solio illum deturbas, illudque occupas. Quod si in corde tuo tacitus diceres: Egrede inde Domine Deus, hoc desere tribunal, meum est in eo sedere, te dominum non agnosco, Dominus ipse esse percipio, nonne tu ipso Lucifero detestabilior esses, & execrabilior, qui à Domino Deo nihil auferre, sed similis duntaxat illi esse volebat, iudicareris? *Similis* ita loquebatur, *ero altissimo.*

Immò tu, cum Domino Deo tuo sic expostulas: Iustus non es iudex, colere & exercere iustitiam non potes, tibi eam administrandi nec volūtas est, nec animus: nūquam administrabis: volo igitur illius esse executor. Volo ipsemet Deus esse. Et sic dum zelo vindictæ percitus, stricto & euaginato vis honorem tuum propugnare, gladio, Domino Deo (sacrilegium giganteum) honoré, máximo tuo damno, ac patris tuæ aduersæ emolumento suffuraris. Cum siquidem actor esses, defensor remanes & reus, nec contra vnum duntaxat hominem, sed contra Deum ipsum. Et è contrario res inimico tuo cedit quam optime: cum etenim defensor esset, & reus, libertate donatur.

AN

An non vides igitur, ô hominum miserrime, quantum detrimento hæc fiat permutatio? Pietas tuo debetur aduersario, nec enim idem bis punitur in idipsum; nec ex vno sacco duplex sumitur molitura: tibi verò ira adscribitur & vindicta, vt enim iniuriæ tibi illata vltor esses & vindex, factus es in ipsum Dominum Deum tuum iniuriolosus, falcem in ipsius messem immittens, in ea quæ Dei sunt propria irrepens, & eum sua possessione, expellens & exturbans. O immane sacrilegium! Quod si sceleratus quiquam in te coniecit iniuriam, quid inde? num Deus huius causa fuit? Cur Dei honorem rapere & furari; vt tuum reparares, quem alius abstulerat, voluisti?

Non est quod cum Domino Deo more puerorum colludas, qui vel se inuicem extrudunt; vel dicunt quando se percuto, alterum percute. Vel more eorum, qui in mensa colaphum excipientes, reddunt vicino, dicentes ordine hoc fiat, ad patrem meum tandem perueniet: *Noli errare Deus non iridetur.* Patris honoris suæ tempus effluxit, non patitur sibi impingi a lapas, aut iniuriam irrogari, non vult amplius filii Barrabam præponi. Iam honorem alteri dare non vult, ad iustitiam iam incumbit, ius quod à Patre accepit & promeritus est, tuetur inuiolabiliter: *Pater omne iudicium dedit filio, quia filius hominis est. Data est michi omnis potestas in celo & in terra.* Iob 36. *Causa tua quasi impij iudicata est, causam iudiciumque recipies.* Hoc etiam ita vult, quia vt Deus & homo exemplum nobis ipse reliquit. Vt Deus, quando toties nobis ignoscit quoties ad ipsum conuertimur, siue ferius id fiat aut citius, & qualecunque peccatum illud sit: *Cum ingemueris tunc saluaberis.* Quam sæpè dormire, non videre, non audire se simulat, cum nos, qui eius nos famulos protestamur, in eum peccamus, ac ad iracundiam prouocamus? Verè dixerit: *Ego autem tanquam surdus non audiebam, & sicut mutus non aperiens os sum.*

Matt. II.

Vt homo, nam vt veram & expressam se bonitatis ideam exhibet & clementiæ dicens: *Discite à me quia mitis*

impis sum & humilis corde. Quæ non Deus bone, exempla bonitatis, mansuetudinis ac humilitatis cum hominibus conuersans nobis ipse reliquit? Quam semper ad misericordiam propensus, quam pronus ad veniam? Quum die quodam Samaria hospitalitatis expers, Christum nollet admittere, ut ibi pernoctaret, seque ibidem ad tempus refocillaret, Apostoli autem stomacharentur, vellentque ignem de celo dimitti, quo ipsa ad instar Sodomæ, euertretur & penitus absorberetur, digni quippe erant, quorum scelus acri vindicta expiaretur, nonne grauiter illos increpauit, maluitque omnem iniuriam, omne malum & incommodum placide tranquilleque perferre, quam vel in minimo ingratos illos sceleratos & crudeles lædere aut offendere?

Dauid quamuis mansuerus fuisse legatur, in eiusmodi tamen casu aliter ingratum illum, stultum, & avarum Nabal excipere animo suo constituerat, nisi sapiens Abigail eius vxor obstitisset, ac Dauidi obuiam processisset, eius iram lenitura & emolitura. Cum die quodam Pharisei in loco publico, sacro, ac plurimorum hominum præsentia Christum mendacij traducerent, ac hisce verbis eum insectarentur: *Tu de teipso testimonium perhibes testimonium tuum non est verum.* Eique alibi dicerent: *Samaritanus es & demonium habes,* tantum abest, ut se huius iniuriæ ultorem exhibuerit, aut in eos mendacium retorserit, quin potius modeste responderit se veritatem dicere, nec se demonium habere. Ecce ut tam atrocem à se contumeliam remoueat, tantum suorum verborum ostendit veritatem.

Quum Herodes in ipsa passione Christum irrideret, eumque ut stultum candida veste indueret, nullum indignationis signum prodidit, sed altissimo silentio omnia benignè pertulit, ac maxime de animæ illius Tyranni perditione condidit. Vnus Elifæus vsus coniurasset ad illum Herodem

rodem protinus dentibus discerpendum. Quod cum Sanctus Petrus iusta ira motus in horro praecidisset scelerato illi seruo Malcho dexteram auriculam, Christus Petrum verbis castigauit, & in patientiae specimen semper ostenderet, causam perditae nebulonis contra fidelissimum suum famulum suscepit.

Postmodum eodem ingratisimo Malcho, manu armata, ut asserunt plerique, benedicti Iesu faciem percutiente (iniuria cui par non potest excogitari) non est ultus hoc conscelerati hominis flagitium, sicut merebatur, aut exsiccando manum illam sacrilegam, aut eandem e corpore auellendo (ut euidam Iudaeo euenisse memorant, qui praesumptuose ausus fuit tumbam beatissimae Virginis dum ad sepulchrum deferretur, contingere) aut os illud mutum reddendo, quod tanta cum arrogantia faciendo dixerat: *Sic respondes Pontifici?* Non fuit igitur horum tam immanium facinorum vindex dulcis Iesus, sed ut trium dierum agnellus, sedate haec omnia & moderatè pertulit. Immo coram hoc sacrilego, & hominum omnium quos vnquam contulit scelestissimo, ita sese demisit, ut quasi suum constituerit iudicem dicens: *Si male loquutus sum, testimonium perhibe de malo: si autem bene, cur me cedat* his verbis, crudelis illius & ingrati hominis cor etiam si fuisset adamatinum, rumpi debuisset & in mille partes dispartiri. At de bruto animante, non fit accipiter, nec de scurra paterfamilias. Nec pugnae aut labijs assuescunt aues venaticae.

Sed quod clementiae, bonitatis diuinæ, & misericordiae illustrius haberi potest exemplum, quam illud quo erga Iudam impiissimum suum proditorem vsus est Christus Iesus: notissima erant Christo omnes Iudae intentiones, conspirationes, factiones, sciebat quam peruersus esset publici dispensator loculi, quam egregius fur. Cernebat eò omnes Iudae conatus infecti, ut tandem Christus ipse venderetur, & suis aduersarijs traderetur, & tamen

eum à suo consortio non amouebat intus & extra, in prædicatione, in mensa eum admittebat: *Quæcum dulces capiebat cibos, in domo Dei ambulans cum consensu.* Nec hæc mortalium vlli vnquam manifestauit; immò nec dilecto suo, & suo: una secretorum conscio S. Iohanni Euangelistæ, quamuis expresse interrogasset: *Domine quis est qui te tradet?* Et hoc ne alii Apostoli coniurati, & maximè Petrus, violentas in eum manus inijcerent, eumque tanquam scelestissimum proditorem contrucidarent.

Adhæc stupenda fuit Christi patientia, quando ab impudentissima audaciæ nebulone illo, permisit se osculari & amplexari, labia sua diuina labijs illius scelerati & profani tangi & cooperiri.

Quod fecit vt proditorem suum e manibus Sancti Petri eriperet: is siquidem corde iunior & feruentior, quam postularet tam eius ingrauescens ætas & Apostolatus dignitas, haud dubiè in eum quam in Malchum irruisset, impetu ferociori: fecit & hoc, vt illum ab impia sua sententia auocaret, nec eum traderet, quem iam numerata pecunia vendiderat. Vnde tam placidè, tam amanter eum monebat dicens: *Amice ad quid venisti? Quis nostrum, si Christi loco fuisset, tam agnino & columbino fuisset animo, qui non protinus ira efferbuisset, ac cristas erexisset? Quis nostrum non ad instar Leonis furori irarum motus concepisset, ac in hæc & similia verba prorupisset: Ah poltrone! ah, traditor al Rey! Hispanicè. ah! traditore de la carne salata! Italicè. Ah belistre! ah pendart! home desac & de corde. Gallicè. Ah furcifer! ah verbero! lingua Romana. ah vir belial; fili diaboli, vir sanguinum; Hebraico dialecto Hoc & simili elogio Semei Dauidem afflictionum tempestatibus eum agitaretur excipiebat. Patientia trium agnelli dierum tot iniurijs prouocata & laceffita, in arietis & leonis furorè, iamò cõtra proprium pastore prouolueretur & effunderetur. Nõ sic dulcissimus Iesus. Adhuc agnellus erat, non colore*

1. Reg. 16.

mutabatur, non temperie, non sermone fiebat asperior.

*Claud. in
Manlij
Theod. cō-
sulatum.* *Seruat inoffensam, diuina modestia vocem;
Temperiem seruant oculi, nec lumina feruor
Asperat, aut rabidas diffundit sanguine venas,
Nullaque mutati tempestas proditur oris.*

Quod si vocis tonum immutarit, is lenis fuit & placidus, quo ouem illam perditam & aberrantem reduceret, si fieri posset; Et præceptum illud debita condonandi inimicis, suo exemplo nobis ob oculos proponeret. Sic testatur Beatus Petrus: *Christus passus est pro nobis, vobis relinquens exemplum, ut sequamini vestigia eius: qui cum malediceretur, cum pateretur, non comminabatur: tradebat autem iudicanti se iniuste: Huius fidem facit. ipse pro inimicis suis in cruce oratio, ipse dico iam animam agens & mortem inter dentes habentis: de qua oratione paulò post.*

1. Pet. 2.

Hæc igitur exempla præceptis suis innexa, & nimis suis nisi obseruentur adiuncta, nunquid sufficientia sunt, quibus ad misericordiam, & clementiam amplectendam incitemur & permoueamur? Hoc est quippe benè loqui, nimirum quod dixeris opere comple-

*Quid. l. 6.
fast.*

*Sic agitur censura, & sic exempla parantur,
Cum iudex alios quod monet, ipse facit.*

Res mira. Si amicus tuus signis quibusdam ostenderet se singulari amore prosequi famulum suum fidelem, immò canem aliquem venaticum, eoque tibi commendaret: ut ei complaceres, nulla ratione in eos iniquius agere, aut eos lædere, etiamsi ab ijs offenderis, velles: etiamsi dico ab vno provocareris iniuria, ab altero moribus commoueris. Ut autem Domino Deo tuo complaceas, non potes moderatè fratrem tuum perferre, quem tam impensè amat, & quem tam seridè tibi commendat? Atque sic amicus ab amico plus impetrare potest pro seruo

feruo, aut animali, quam ipse Deus huius vniuersitatis effector ab homine creatura sua, pro homine sibi simili, quamuis hæc faciētibus mercedem promittas in amissibilem.

Et quid opus hic commemorare quam sæpè Deuter Opt. Max. re ipsa ostenderit sibi hoc commiserationis opus gratissimum esse? Exemplorum pleni sunt libri, hoc loco vnicum suffecerit in medium proferre, quod ex varijs tanquam memoria dignissimum, verissimum, & à viris grauissimis scriptis traditum excerpsti, quod in vitis PP. suo loco inuenietis, quas traduxi, & impressæ sunt à Baltazare Bellerio in folio. Hoc rarum & illustre exemplum est Ioannis Gualberti Florentini, hominis nobilissimi, quod anno plus minus 1030. contigisse memoriæ consignatum est. Scribitur igitur de hoc Ioanne, quod cum die veneris sancto illi factus esset obuius aduersarius quidam, qui fratrem suum occiderat, vindex voluit esse eumque confodere. Alter videns se iam in extremo iam vitæ discrimine constitutum esse, nullamque euadendi spem superesse, statim ad illius genua sese deiecit, rogauitque obnixissimè, vt propter eum qui tali die in cruce mortem pro omnium salute oppetierat, vitam suam sartam tectam conseruaret, sibi que ignosceret. Hæc submissio & oratio ita Ioannis Gualberti cor lancinavit, vt misericordia motus non solum ei ignouerit, vitamque cōseruarit, sed prouolutus etiam in terram, posito tormento manuali, & gladio in vaga recondito, illum amplexatus sit tenerrimè & amicissimè, non secus ac paterfamilias filium suum prodigam, promittēs quod loco fratris sui demortui, eum esset in posterū habiturus. Præclarum equidem misericordiæ exemplum hominis, illius nationis, quæ irarū motus, quos semel cōcepit, non facilè solet dimittere.

*Paul. Mo-
ris. in sua
hyst. omni-
um relig.
li. 1. c. 26. &
Blasio Ma-
diolanēsi
mutuati.*

Sed audite iam (animæ dilectissimæ) vt Dominus Deus hanc misericordiā remunerarit. Hic igitur Ioannes Gualbertus, hoc facto, hoc duello peracto, quo seipsum vicerat inimico suo condonando, in tem-
plum

plum Sancti Miniati propè Florentiam se ibidem suas Deo orationes oblaturus, contulit, & cum genu coram imagine cruci pro nobis affixi, quæ in medio erat ecclesiæ flexisset: Ecce, ô diuinam bonitatem, ô quomodo Deus nos ut obtemperemus allicit! Ecce hæc inquam imago visibiliter caput suum cum strepitu quodam, & ligni ex quo formata erat contractione inclinavit & inflexit, significabat nimirum Deus quam sibi gratum fuisset & acceptum hoc egregium misericordiæ facinus, quod erga inimicum suum, hic Ioannes pararat. Quasi Deus ipse humiliter suæ creaturæ gratias ageret ob hanc misericordiam inimico purè propter Deum præstitam. Hoc miraculo excitatus idem Ioannes Gualbertus seculo nequam relicto in eodem monasterio Sancti Miniati vitam professus est monasticam. Vobis tam illustre exemplum suffecerit.

Quid dicam? non solum Dei gratiam meretur & benevolentiam hæc misericordiæ virtus, sed hominibus etiam non eorum duntaxat, quibus benefeceris & peccata remiseris, sed aliorum quoque qui sectatores sunt illius, aut lectores vel auditores. Vt enim exosa habemus ea animalia, quæ prædæ inhiant, crudelia sunt, querulosa & bellicosa, cuiusmodi sunt miluij, lupi, ursi, & è diuerso pacifica, quæ sunt sine felle, sine malitia, ut agnellos, columbas, arundines, caniculas amamus. Eodem modo eos diligimus homines quos ad misericordiam propensos esse videmus; Turcos verò, feroces & implacabiles horremus & detestamur. Ouid. lib. 2. de arte.

Odimus accipitem, quia vivit semper in armis,

Et pauidum solitos in pecus ire lepous.

At caret insidiis hominum, quia mitis hirundo est,

Quasq; colat turres Chaonis ales habet.

Boni etiam Patres eas maiori amore prosequuntur proles, quæ mitiores sunt & pacis amantes, turbulenta verò & seditiosa minus amant. Rebecca haud dubiè affectu intensiori suum complectebatur Iacob, quam Esau (quamvis fratres essent gemelli)

simplex quippè Iacob erat, miris, & in domo paterna pacificus: Esau verò factus est vir gnarus venandi, & homo agricola: Iacob autem vir simplex habitabat in tabernaculis. Et licet scriptura dicat quod Iacob dilexerit Esau, non tamen hoc simpliciter asserit, sed adiungit propter venationem id factum fuisse: Iacob enim libèter in sua decrepita ætate carne vesceretur ferina quam diebus singulis afferebat Esau. Isaac amabat Esau, eò quod de venatione illius vesceretur. Quod igitur adferebatur, diligebat magis quam ipsum adferentè, ollam magis quam magirum. Sportulam diligebat & perulam. Dicitur etiam quod Iuppiter graui odio Martem fuerit profecutus, eo quod inter omnes eius filios, & spurios, nullus fuerit Marte tumultuosior, nullus bellicosior. Vidi ego matrem præ gaudio illachrymantem, vel simulantem se illachrymari, dum filij cuiusdam bonitatem & mansuetudinem, qua ceteris præstabat, recenseret.

Quid contingit frequentissimè, vt aduersarios nostros parcendo potius quam vindictam sumendo superemus, eosque nobis subijciamus. Sic D. Gregor. Nazianz. orat. 28. de funere patris. Sapenumèrò magni ad salutem momenti est, ignoscendi facilitas, eum qui iniuriam intulit pudore coercens, atq; à metu ad amorem & beneuolentiam multò tutiorem certiorèq; traducens.

Claudianus in Conl. Manlij. Lenè fuit Nilus sed cæcis omnibus extat,
Vilius nullas confessus murmure vires.

Et paulò post.

Pax maiora decet: peragit tranquilla potestas,
Quod violenta nequit: mandatq; fortius urget
Imperiosa quies.

Flectitur obsequio curuatus ab arbore ramus;
Franges, si vires experiere tuas.

Dextera præcipue capit indulgentia mentes:
Asperitas odium, sanaq; bella mouet.

Obsequium tigresq; domat, iunidosq; leones.

Responsio n. ollis frangit irâ, sermo durus suscitât furorè.

Hoc vno aut altero exemplo memorabili illu-

Onik.

Idem li. 2.
de arte.

Præm. 152

stremus ac confirmemus. Litteris consignatum legimus Heremitam fuisse, cuius tugurium cum prædonibus inuasissent, dixerunt: venimus huc, ut omnia quæ habes diripiamus & expilemus. Respondit ipse: auferte hinc filij quæcunq; volueritis. Cum verò ea quæ habebat Heremita, desportarent, iamq; discederent, vidit adhuc loculum dependentem in vincto, quæ bonus ille vir statim accepit, & infecutus est eos dicēs & clamās: filij accipite adhuc hoc quod estis obliti. Quid accidit: Prædones hi hominis patientiam demirati, quæcunq; suffurati erant restituerunt, & revertentes ea in suum locum unde abstulerant importarunt, dicentes: verè homo iste, homo Dei est. Sic plus potuit mansuetudo quam fortitudo.

Greg. li. 1.
diab. c. 2.

Narrat quoque S. Gregorius, quod cum Abbas monasterij Fondensis quodam die iter faceret, incidit in equites grassatores, natione Gothos, quem cum equo deturbassent, obtulit illis scuticam, quam in manu tenebat, dicens: hanc etiam scuticam accipite, erit enim vobis vsui ad excitandum equum. Quid obigit? Equites hi pergentes ad Vulturum fluvium pervenire, at equis reluctantibus & recalcitrantibus hætere ibi coacti sunt. Memores iniuriæ quæ homini Dei intulerant reuersi sunt, ut ei equum redderent. Cum verò recusaret, nec vellet equum recipere, elevarunt eum & equo imposuerunt, eius sine dubio mansuetudine victi. Videtis quantum huic bono patri patientia profuerit & clementia? Longè aliter, ut populari sermone dicitur, accidit pauperi illi homini, cui cum milites mediam panni partem, quem ferebat, eripuissent, ratione se huius iniuriæ in die illo iudicij districto reddituros minabatur. At hominem irridentes, alteram quoque panni partem quæ habebat, tanta dilatione alleciti extorsērunt.

Senec. l. 1.
natur. 7.

Immo nec Leones eos, qui molliter loquuntur, offendant. Fulgur minus nocenti rebus mollibus, quam duris solet inferre. Senecam loquentem audiamus. *Loculis integris ac illæsis, conflatur argentum: manente vagina gladius liquefit; & inuoluto ligno, circa pila, ferrum omne distillat.* Dicamus igitur

igitur cum S. Chrysoſtomo: Si nihil à Deo huic indulgentia, præmiij proponeretur, at quia omnes beneuolo, & epist. ad benefico fauent; omnes illum admirantur & laudant, & Philemonem non iubente Deo, remittere debebamus debitoribus nostris.

Quid iam dicemus de tranquillitate illius animæ, quæ citò ac promptè offensas commissas remittit? illa trititia & amaritudine assidua non vrgetur, quæ solita est ossa exsiccare.

Indormit securè & quierè. Non modos, non dolos quibus iniuriam sibi illatam propulset machinatur. Nò somnijs inquietatur, quæ timorem incutiant & horrorem. Non rancore conficitur, si occasio, aut modus se vindicandi non se offerat. Non rebus alterius macrescit opimis. Furijs non exagitur. Conscientiæ remorsu non diuexatur, quod vel non condonari, vel plus æquo sese vindicari, vt iram & vindictam prorumpentibus contingit, vbi iræ igniculi fuerint sopiti. Nec metuit ne aduersarius par pari referat, & nouis iniurijs aut contumelijs de integro eâ laceſſat. Nam vt trito celebratur sermone, qui bellam dat, bellam expectat: Qui qua vult dicit, qua non vult audiet. Rectè Terent. in Andriæ prologo: Dehinc vt quiescant porro moneo, & desinant maledicere, malefacta ne noscant sua. Non timet ne aut Deus, aut sancti qui cum eo regnant acerbis in eam animaduertant: nam eos qui seultores exhibent & vindices oderunt & detestantur: Videntes conserui eius qua fiebant, contristati sunt valde, & venerunt & narrauerunt Domino suo omnia qua facta fuerunt. Timore non concutitur, quoties Deum precatur, orationemque profert Dominicam, quod est Euangelij totius & fidei compendium, & breuiarium, ne oratio sua annexa habeat peccatum, mentiendo & dicendo se debita dimittere, cum tamen non dimittat. Aut ne importuna sit oratio sua, inefficax, vel penæ meritoria diuinæ, cum & velit ad semper voluerit vindictam de aduersario, quantum in se est, & fuit, sumere: *Dimittis nobis sicut dimittimus.*

O quantam nobis parit hæc clementia tranquillitatem, *mansueti heredit abunt terram, & delectabuntur in multitudine pacis.* Et hoc insinuabat, mea quidem *M. h. 11.* sententia, Christus Iesus, cum diceret: *Iugum meum suauis est & onus meum leue.* Et, cum suo exemplo nos ad hanc mansuetudinem prouocasset, adijceret: *Et inuenietis requiem animabus vestris.* Nunquid & Apostolis die quodam dicebat: *In patientia vestra possidebitis animas vestras?* Fælices igitur animæ illæ quæ benignæ sunt & misericordes. Iam prægustare incipiunt primitias & suauis cælestis patriæ fructus, & in hac miseriarum valle quendam velut terrestrem paradisum experiuntur. Ac tandem ex vno in alium immigrant. E contra animæ implacabiles & vltices ex inferno in infernum præcipites corruunt: *Ex hoc in hoc: Ex hoc in illud.* Quæ cum ita se habeant, quisque pro vicularum suarum modulo imitari studeat patrem filij illius prodigi, de quo scriptum legimus: *Et misericordia motus.*

Ibid.

II.

**QVOD ANIMAE GENEROSIORES,
sint ad misericordiam propensiores, & quod
misericordiam doceat ipse natura instinctus.**

Nihilominus (quod sanè mirandum est, & tanquam horrendum in Christianismo monstrum habendum) nostræ ætatis Christiani. immò ij qui cæteris omni virtutū genere deberent præluere, Domini nostri ac nobiles, suo se honori plurimū consulere arbitrantur, si quasuis iniurias aut cōtumelias sibi vel suis irrogatas, animo vlciscantur implacabiliter. *Litem mouebunt, si vel a sinus mordeat canem.* Sic ferè Commodus Imperator homo equidem parum commodus, qui cum annorū esset duodecim, ac se in balneis ablueret, contigit vt a musca pungeretur, quod adeo indignè tulit, vt ipsum balnearum magistrum